

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 18.11.2025

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 18.11.2025

Perusopetuksen oppilaaksiottoa koskevat periaatteet 1.1.2026 alkaen

4491/12.01.00.02/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö, perusopetuksen pedagogiikka Kirsikka Saresma, p. 044 482 6409

Päätös**Esittelijä**

sivistysjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä esityksen mukaiset perusopetuksen oppilaaksiottokriteerit, jotka otetaan käyttöön 1.1.2026 alkaen.

Perusteluosa

Lahden kaupungin hallintosäännön mukaan sivistyslautakunta päättää peruskoulujen ja Lahden yhteiskoulun oppilaaksiottoalueista sekä oppilaaksioton periaatteista. Oppilaaksi ottamisesta päättää perusopetuksen vastualuejohtajan delegointipäätöksessä määrittämä viranhaltija.

Oppilaaksi ottamisen lähtökohdat

Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta (perusopetuslaki 4 §). Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden koulumatkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen

mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Kunta osoittaa oppivelvolliselle lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa oppilaalla on oikeus saada opetusta (perusopetuslaki 6 §). Perusopetuksessa oppilaalla on subjektiivinen oikeus käydä kunnan osoittamaa koulua (perusopetuslaki 28 §). Uudet oppilaaksiottokriteerit ovat liitteenä 1.

Perusopetuksen oppilaaksi ottaminen koostuu neljästä tilanteesta:

- 1) Lähikoulun osoittaminen Lahden kaupungin alueella asuvalle oppilaalle (luku 3)
- 2) Oppilaan ottaminen hakemuksen perusteella muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun (luku 4)
- 3) Oppilaan ottaminen valintakokeen perusteella painotettuun opetukseen, kaksikieliseen opetukseen tai englanninkieliseen opintopolkuun (luku 5)
- 4) Oppilaan ottaminen valmistavaan opetukseen (luku 6)

1) Lähikoulun osoittaminen

Lähikoulun osoittaminen lapselle on ensisijaista oppilaaksiottoa. Nykyisissä oppilaaksioton kriteereissä on prioriteettilistassa ensimmäisenä perusteena, että mikäli oppilaaksiottoalueella on yksi koulu, oppivelvollisella on oikeus käydä sitä peruskoulua, jonka alueella hän asuu. Tämä peruste poistuu tarpeettomana, koska 1.1.2026 alkaen koko Lahti on yhtä oppilaaksiottoaluetta, jossa on useita ala-, ylä- ja yhtenäiskouluja. Uusissa oppilaaksioton kriteereissä on määritetty lähikoulun osoittamiseen kolme eri tapausta: lähikoulun osoittaminen 1. vuosiluokalle, 7. vuosiluokalle ja muille vuosiluokille. Kriteerit on asetettu prioriteettijärjestykseen kussakin tapauksessa. Alla on kuvattu kaikki kriteerit, joita sovelletaan lähikoulun osoittamisessa.

a) **Terveystilaan tai oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä tai muu erityinen syy.** Lähikoulupaikkaa määriteltäessä osoitetaan lähikoulupaikka ensin niille oppilaille, joilla on terveystilaan tai oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä tai muu erityinen syy, joka vaikuttaa soveltuvan koulun osoittamiseen.

b) **Vuosiluokalle määritelty maksimiryhmäkoko.** Aiemmin Lahden perusopetuksessa ei ole määritelty opetusryhmän maksimikokoa. Tästä on seurannut, että koulunsa aloittavien luokassa on voinut olla jopa 28 lasta.

Tavoitteena on saada muodostettua aloittavista ryhmistä mahdollisimman tasaiset ryhmät sekä koulussa että koulujen välillä. Osoittamisessa huomioidaan oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa saavat oppilaat sekä ne oppilaat, joille on päätös perusopetuksen järjestämisestä oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella. (POL 20 g § ja 20 i §)

c) **Koulumatka.** Lähikoulu osoitetaan oppilaalle siten, että ensisijaisen väestötietojärjestelmän mukaisen kotiosoitteen perusteella koulumatka on mahdollisimman turvallinen ja saavutettava. Ensimmäinen lähikoulu osoittamisperiaate huomioiden lapsen kotiosoitteesta mitattu maantieteellisesti lähin koulu ei aina ole oppilaalle osoitettu lähikoulu.

d) **Sisarusperuste.** Nykyisissä lähikoulun osoittamisen periaatteissa määritellään, että samassa osoitteessa asuvalle koulunsa aloittavalle lapselle osoitetaan sama koulu, jossa vanhempi samassa osoitteessa asuva sisarus on oppilaana. Tätä periaatetta ei sovelleta, jos vanhempi sisarus on päätöksentekohetkellä koulun ylimmällä luokalla. Käytännössä 3.–6.-vuosiluokkien oppilailla on enemmän oppitunteja viikossa kuin koulunsa aloittavilla lapsilla, jolloin yhteisten koulumatkojen kulkeminen ei käytännössä toteudu.

Uudistuvissa oppilaaksioton periaatteissa sisarusperuste rajataan koskemaan vain tilannetta, jossa vanhempi sisarus on oppilaaksiotosta päätettäessä 1. tai 2. luokalla, ja hänet on otettu kouluun ensisijaisella oppilaaksiottopäätöksellä.

e) **Yhtenäinen palvelupolku** esiopetuksesta perusopetukseen ja yläkouluun. Mahdollisuuksien mukaan ohjataan lapsi asuinosoitteensa mukaisesta esiopetuksesta tulevaan lähikouluun sekä asuinosoitteen mukaisesta alakoulusta

suunniteltuun yläkouluun. Tarvittaessa alakoulun vanhimmalle ikäluokalle voidaan osoittaa koulupaikka tulevasta yläkoulusta, mikäli koulutulokkaille tarvitaan tilaa lähikoulusta.

f) Jonkin muun erityisen tai painavan lapsen kiinteästi liittyvän syyn. Tämä voi olla sama syy kuin kohdassa a) tai oppilashuollollinen syy.

Lisäksi nykyisissä oppilaaksioton kriteereissä on kirjaus tarkoituksenmukaisen koulun osoittamisesta kielivalinnan määrittämään kouluun. Lahden uudistetun kieliohjelman mukaisesti oppilaan ei enää tarvitse vaihtaa koulua kielivalinnan perusteella, sillä jokaisessa koulussa voi englannin kielen lisäksi opiskella kolmannelta luokalta alkaen jotakin toista kieltä. Tämä kirjaus poistetaan tarpeettomana.

Yläkoulupolku määräytyy lapsen painotetun opetuksen oppimäärän mukaisesti.

2) Oppilaan ottaminen hakemuksen perusteella muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun (Toissijaisen koulupaikan osoittaminen)

Huoltaja voi hakea lapselleen myös koulupaikkaa jostain muusta koulusta kuin siitä, joka lapselle on ensisijaisen asuinosoitteen perusteella osoitettu koulu.

Toissijaisia hakemuksia käsiteltäessä huomioidaan ensisijaisesti Lahdessa asuvat lapset.

Muussa kunnassa kuin Lahdessa asuvia oppilaita ei oteta toissijaisella oppilaaksiottopäätöksellä oppilaaksi, jos oppilaalle tulee tarjota perusopetuslain 20 g § tai 20 i § mukaisia tukitoimia, sillä oppilaskohtaisia tukitoimia saavien lasten määrä vaikuttaa myös luokkakokoon ja ryhmän muodostumisen periaatteisiin. Toissijaisia hakemuksia käsiteltäessä oppilaaksiotto tehdään seuraavien kriteerien perusteella, mikäli ryhmässä on tilaa:

a) Painava oppilashuollollinen tai terveydellinen peruste

- b) Yhtenäisen koulupolun jatkuvuus alakoulusta yläkouluun
- c) Jokin muu erityinen tai painava lapsen kiinteästi liittyvä syy

Jos samanaikaisesti on vireillä useita tasavertaisia toissijaisia oppilaspaikkahakemuksia, täytetään avoimet oppilaspaikat arpomalla.

- 3) Oppilaan ottaminen valintakokeen perusteella painotettuun opetukseen, kaksikieliseen opetukseen tai englanninkieliseen opintopolkuun

Painotettuun opetukseen, kaksikieliseen opetukseen ja englanninkieliseen opintopolkuun oppilaaksiottamisesta kustakin on oma erillinen sivistyslautakunnan voimassa oleva päätös. Niihin ei tässä yhteydessä esitetä muutoksia.

- 4) Oppilaan ottaminen valmistavaan opetukseen

Valmistavan opetuksen oppilaaksiotto koostuu kolmesta eri tilanteesta: valmistava opetus perusopetuksen ryhmässä, ryhmämuotoinen valmistava opetus ja valmistavan opetuksen lisäopetus.

Ulkokuntalaisen oppilaaksiottoa koskevat periaatteet

Oppilaaksi ottaminen koostuu neljästä eri tilanteesta: sopimukset Lahden ja toisen kunnan välillä lähikoulun osoittamisesta, toiseen kuntaan muuttanut oppilas, ulkokuntalaisen ottaminen hakemuksen perusteella Lahden kaupungin peruskouluun ja ulkokuntalaisen ottaminen painotettuun tai kaksikieliseen opetukseen valintakokeen perusteella.

Oppilaaksiottokriteerien muutoksesta on tehty vaikutusten ennakkoarviointi, joka on liitteenä 2. Vaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon oppilaaksiottoa koskevien periaatteiden muuttuminen ja sisarusperusteen poistuminen toissijaisesta oppilaaksiotosta. Näillä muutoksilla voidaan paremmin ennakoida koulupaikan

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 18.11.2025

osoittamisessa muodostuvien ryhmien määrä kouluittain sekä vahvistaa valmistautumista tuen järjestämiseen kouluissa.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Perusopetuspalvelut, peruskoulut, varhaiskasvatus